

Afasie

Afasie is een taalstoornis die ontstaat door schade aan de hersenen, bijvoorbeeld na een beroerte. In deze folder leest u hoe afasie ontstaat en wat de effecten daarvan zijn in het dagelijks leven. Ook leest u wat de logopedist kan betekenen in de behandeling en vindt u tips om het communiceren met iemand met afasie te vergemakkelijken.

Wat is afasie?

Ieder mens gebruikt taal. Praten, het vinden van de juiste woorden, begrijpen, lezen, schrijven, typen en gebaren maken, zijn onderdelen van ons taalgebruik. Wanneer als gevolg van hersenletsel een of meer onderdelen van het taalgebruik niet meer goed functioneren, noemt men dat afasie.

Hoe uit het zich?

Geen twee mensen met afasie zijn precies gelijk, afasie is bij iedereen anders. De ernst en omvang van de afasie zijn onder andere afhankelijk van de plaats en de ernst van het hersenletsel, het vroegere taalvermogen en iemands persoonlijkheid. Sommige mensen met afasie kunnen wel goed taal begrijpen, maar hebben moeite met het vinden van de juiste woorden of met het formuleren van zinnen.

Anderen spreken juist wel veel, maar wat zij zeggen is voor de gesprekspartner niet of moeilijk te begrijpen; deze mensen hebben vaak grote problemen met het begrijpen van taal. Het taalvermogen van de meeste mensen met afasie bevindt zich ergens tussen deze twee uitersten.

Hoe ontstaat afasie?

Afasie ontstaat door hersenletsel. De oorzaak van zulk hersenletsel is meestal een beroerte. Soms is een verwonding van de hersenen (hersentrauma) of een gezwel in de hersenen (hersentumor) de oorzaak.

Verschillende vormen van afasie

- Spraak is moeizaam en niet vloeiend. Taalbegrip is vaak verstoord. Soms is het taalbegrip ook aangetast.
- Spraak is vloeiend. Taalbegrip is vaak ernstig verstoord. Er zijn veel versprekingen.
- Veel moeite om het juiste woord te vinden.

Patiënt probeert soms de woorden te omschrijven, waardoor gesproken taal erg omslachtig wordt. Taalbegrip is redelijk.

- Zeer ernstige afasie. Alleen stereotiepe uitingen. Alle aspecten van taal en spreken zijn ernstig verstoord.

Weerslag op patiënt en familie na een beroerte: afasie en gedrag.

De gevolgen van een beroerte zijn altijd groot. Op de eerste plaats natuurlijk voor de persoon die de beroerte heeft doorgemaakt, maar zeker ook voor de naasten van de getroffene verandert er veel. De problemen met taal (spreken en begrijpen) leiden vaak tot een verandering in het gedrag. Dit beseft de getroffene niet altijd, maar de omgeving zal het misschien wel merken. Het is moeilijk te leren omgaan met de verandering in de relatie met elkaar. In de folder 'Een beroerte, en dan?' wordt dieper ingegaan op de verklaringen voor het mogelijk veranderde gedrag van mensen die een beroerte hebben doorgemaakt. Bij Hersenletsel.nl is nog meer informatie verkrijgbaar (de contactgegevens vindt u achterin). Er worden daarin ook algemene adviezen gegeven aan familieleden en vrienden over hoe hier mee om te gaan.

Anders leren communiceren

Afasie betekent bijna altijd dat iemand problemen heeft om zijn gedachten duidelijk te maken. Dat is merkbaar in de communicatie met anderen. Praten doe je immers samen met anderen. Van de ene op de andere dag is er veel veranderd in het leven van de persoon met afasie en in dat van de mensen uit zijn omgeving. Die verandering zal voor iedereen moeilijk zijn. Door de afasie kan het moeilijk zijn om samen over die problemen te praten. Zowel de persoon met afasie als de gesprekspartners zullen soms moeten wennen aan een andere manier van communiceren. Praten met elkaar vraagt nu veel geduld. Lang niet iedereen heeft dat geduld. Het is heel belangrijk om duidelijkheid te krijgen over hoe het beste met de persoon met een afasie gecommuniceerd kan worden. Beide gesprekspartners kunnen veel doen om een gesprek zo goed mogelijk te laten verlopen. Een logopedist kan u hierbij ondersteunen.

Tips

Bedenk bijvoorbeeld wat u zelf gemakkelijk vindt als u in het buitenland een andere taal moet spreken. Het eerste wat u aan een vlug sprekende Fransman vraagt is om langzaam te praten. Ook is het prettig als u van tevoren weet waarover het gesprek zal gaan. Als u de weg vraagt en iemand helpt u door snel een tekening te maken of iets aan te wijzen, wordt het duidelijker wat hij bedoelt.

Enkele tips:

- Zorg voor een rustige omgeving. Geluiden van een radio of televisie of ander achtergrondlawaai kunnen storend zijn.
- Maak eerst oogcontact en neem de tijd voor een gesprek.
- Spreek zoveel mogelijk in korte eenvoudige, niet kinderlijke zinnen en benadruk de belangrijkste woorden uit de zin. Schrijf deze eventueel op. Maak eventueel een eenvoudige tekening. Dat helpt uw gesprekspartner om uw boodschap te begrijpen en te onthouden. Bovendien kan hij het later gebruiken om aan een ander te vertellen wat er met u besproken is.
- Controleer of de boodschap begrepen is.
- Stimuleer iemand met afasie 'te praten met handen en voeten'. Het gaat er niet om hoe hij iets duidelijk maakt, als u het maar begrijpt. Het helpt vaak als u zelf gebaren maakt of aanwijst waarover u praat.
- Stel enkelvoudige vragen en breng structuur aan in het gesprek. Vraag bijvoorbeeld eerst over wie of wat het gaat, daarna wat er gebeurd is en eventueel waar of wanneer.

De tips zijn bedoeld om de communicatie met mensen met afasie beter te laten verlopen. Het gebruik maken van de tips is echter geen garantie voor een communicatie op het niveau van vóór de afasie. Als u er echt niet uitkomt, kunt u beter het onderwerp even laten rusten en er later op terugkomen. Misschien lukt het dan wel.

Hulpmiddelen

Soms kan het handig zijn om bij het communiceren gebruik te maken van hulpmiddelen. Bij een bezoek aan het buitenland nemen we immers ook een woordenboek mee. Foto's, afbeeldingen of woordenlijstjes kunnen veel verduidelijken. Zo kunt u, eventueel samen met de patiënt, een 'communicatieschrift' maken. Dit is een schrift waarin de mensen uit de omgeving van de persoon met afasie kunnen opschrijven of tekenen wat ze met hem besproken hebben. Hij heeft dan altijd een geheugensteuntje bij de hand. Ook kunnen in dat schrift de al bekende dingen genoteerd worden. Dan hoeft hij deze alleen nog maar op te zoeken en aan te wijzen.

Logopedie

Meestal treedt er spontaan herstel van het taalvermogen op, maar soms is dat herstel niet volledig. Toch is er met veel oefenen, telkens weer proberen en volhouden vaak verbetering te bereiken. Een logopedist kan hierbij helpen. Bij deze therapie staat het verbeteren van de communicatie voorop.

Wat doet de logopedist?

Via de neuroloog of revalidatiearts wordt de persoon met afasie naar de logopedist verwezen. De logopedist onderzoekt eerst welke problemen er precies zijn met het taalvermogen en/of de communicatie. Afhankelijk daarvan wordt de behandeling ingezet. Vaak worden er oefeningen gedaan om het begrijpen, spreken, lezen en schrijven te verbeteren. Ook de directe omgeving van de persoon met afasie wordt betrokken in de behandeling. De logopedist geeft hen voorlichting en adviezen en leert de persoon met afasie én zijn omgeving hoe zij op een andere manier met elkaar kunnen communiceren. Het resultaat van de behandeling is afhankelijk van vele factoren en is daarom moeilijk voorspelbaar.

Logopedie in het Maasziekenhuis

Op de afdeling Logopedie van het Maasziekenhuis werken twee logopedisten. De logopedisten behandelen zowel mensen die zijn opgenomen in het ziekenhuis (klinisch), als mensen die naar de polikliniek komen voor een afspraak.

Bij ontslag uit het ziekenhuis kan de patiënt worden doorverwezen naar de polikliniek in het Maasziekenhuis voor verdere behandeling, of naar een logopedist in de eigen omgeving.

Meer informatie

Iedereen die met afasie te maken heeft kan met algemene vragen over afasie terecht bij hersenletsel.nl. Daarnaast organiseert de vereniging diverse activiteiten voor leden, zoals gespreksgroepen en geeft een blad uit met nieuws en achtergronden over afasie.

Afdeling Logopedie

Als u specifieke vragen heeft over iemand met afasie, kunt u het beste contact opnemen met de behandelend logopedist via het secretariaat Fysiotherapie. Het telefoonnummer is 0485-84 52 55.

NB: Waar in de folder 'hij' staat kunt u uiteraard ook 'zij' lezen.

Bron: Afasie Vereniging Nederland, Samen verder, Hersenstichting.